

УДК 658.15

Вплив фінансових результатів на запас фінансової стійкості підприємства

Мелень О.В.

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри економічного аналізу та обліку
Харківського національного технічного університету «ХПІ»

Бережна Г.М.

магістр
Харківського національного технічного університету «ХПІ»

Фінансовий стан підприємства демонструє ступінь використання фінансових ресурсів і капіталу, виконання зобов'язань перед бюджетом та іншими суб'єктами господарювання. Фінансовий стан підприємства не може бути стійким, якщо підприємство не одержує прибуток у тих розмірах, які забезпечують необхідний приріст фінансових ресурсів. Визначення запасу фінансової стійкості підприємства дає підприємству здатність протистояти операційним труднощам і за рахунок отриманого прибутку забезпечує самофінансування та незалежність підприємства від зовнішніх залучених джерел.

Ключові слова: фінансові результати, прибуток, фінансовий стан, запас фінансової стійкості, фінансові ресурси.

Мелень О.В., Бережна Г.М. ВЛИЯНИЕ ФИНАНСОВЫХ РЕЗУЛЬТАТОВ НА ЗАПАС ФИНАНСОВОЙ УСТОЙЧИВОСТИ ПРЕДПРИЯТИЯ

Финансовое состояние предприятия демонстрирует степень использования финансовых ресурсов и капитала, выполнения обязательств перед бюджетом и другими субъектами хозяйствования. Финансовое состояние предприятия не может быть устойчивым, если предприятие не получает прибыль в тех размерах, которые обеспечивают необходимый прирост финансовых ресурсов. Определение запаса финансовой устойчивости предприятия дает предприятию способность противостоять операционным трудностям и за счет полученной прибыли обеспечивает самофинансирование и независимость предприятия от внешних привлеченных источников.

Ключевые слова: финансовые результаты, прибыль, финансовое состояние, запас финансовой устойчивости, финансовые ресурсы.

Melen' O.V., Berezhna G.M. FINANCIAL RESULTS AND THEIR INFLUENCE ON THE FINANCIAL GOOD STANDING OF THE ENTERPRISE

The financial position of the enterprise showcases the degree of financial resources and the capital use, fulfillment of obligations to the budget authorities and other economic entities. The financial position of the enterprise cannot be sustainable if the enterprise does not receive profits that ensure the necessary increase of financial resources. Defining an enterprise's financial sustainability reserve provides an ability to withstand operational difficulties and due to its profit and self-financing ensures the independence from external sources involved.

Keywords: financial results, profit, financial position, financial good standing, financial resources.

Постановка проблеми у загальному вигляді. В умовах самофінансування найважливішою економічною проблемою є здатність підприємства протистояти операційним труднощам. Тобто підприємства мають визначати такий запас фінансової стійкості, за якого його отриманий прибуток буде забезпечувати самофінансування та незалежність підприємства від зовнішніх залучених джерел.

Забезпечення стабільної діяльності підприємств є однією з найважливіших характеристик їх фінансового стану. Стійкий фінансовий стан досягається за достатності власного капіталу, ефективної структури акти-

вів, достатнього рівня рентабельності, високої ліквідності, стабільних доходах і широких можливостях залучення позикових коштів.

Процес забезпечення фінансової стійкості має бути націлений на створення передумов ефективної діяльності підприємства та мінімізацію негативного впливу зовнішнього та внутрішнього середовища.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання фінансового стану та запасу фінансової стійкості підприємства досліджувались багатьма науковцями. Серед них слід назвати таких, як Е. Альтман, Дж.К. Ван Хорн, І. Бланк, В.В. Іванов, Є.І. Уткін, О.І. Бара-

новський, В.О. Василенко, А.М. Лахтіонова, Л.А. Поддєрьогін, О.М. Тридід, С.В. Мішина, Г.В. Савицька.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Проте досі залишаються актуальними питання оцінки запасу фінансової стійкості підприємств та впливу фінансових результатів на запас фінансової стійкості.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є дослідження та уточнення впливу фінансових результатів на запас фінансової стійкості підприємства.

Виклад основного матеріалу дослідження. Фінансова стійкість підприємства залежить від ефективного управління фінансовими ресурсами та визначається оптимальною структурою активів, оптимальним співвідношенням власних і позикових коштів та оптимальним співвідношенням активів і джерел їх фінансування. Наявність необхідної кількості фінансових ресурсів, які можна сформувати лише за умови ефективної роботи підприємства та отримання прибутку, є одним з найважливіших компонентів фінансової стійкості підприємства.

Фінансова стійкість є відображенням стабільного перевищення доходів над витратами, забезпечує вільне маневрування коштами організації, а шляхом їхнього ефективного використання сприяє безперерйному процесу виробництва та реалізації продукції. Це надійно гарантована платоспроможність, рівновага між власними та залученими засобами, незалежність від випадковостей ринкової кон'юнктури та партнерів, довіра кредиторів та інвесторів, рівень залежності від них, наявність такої величини прибутку, який би забезпечив самофінансування. Самофінансування – це фінансова стратегія управління власними грошовими коштами (фінансовими ресурсами) суб'єктів господарювання з метою накопичення капіталу, достатнього для фінансування розширеного відтворення.

Будь-яка діяльність підприємства спрямована на максимізацію прибутку. Прибуток є основним фінансовим джерелом відтворення підприємств в сучасних умовах, що характеризує економічний ефект, отриманий в результаті діяльності підприємства та відбиває його фінансові результати. Прагнення підприємств отримати прибуток сприяє ефективному розподілу та використанню ресурсів, впровадженню досягнень НТП, скороченню витрат, поліпшенню якості продукції та її споживчих властивостей.

Самофінансування передбачає підвищення ролі власних фінансових ресурсів, зокрема чистого прибутку, у формуванні капіталу суб'єкта господарювання та є основним внутрішнім джерелом фінансування, пов'язаним з реінвестуванням прибутку. Величина реінвестування відповідає обсягу чистого прибутку, який залишився в розпорядженні підприємства після сплати всіх податків та нарахування дивідендів [1].

Вищезазначене підкреслює, що фінансовий стан не може бути стійким, якщо підприємство не одержує прибуток у розмірах, які забезпечують необхідний приріст фінансових ресурсів, насамперед для фінансування заходів, спрямованих на зміцнення матеріально-технічної бази виробництва та соціальної сфери. Крім того, підприємство не може мати стійкого фінансового стану, якщо воно працює збитково, оскільки збиткова робота підприємства веде до зменшення його фінансових ресурсів.

Фінансовий стан підприємства та результати його діяльності багато в чому залежать від того, який капітал має у своєму розпорядженні суб'єкт господарювання, наскільки оптимальною є його структура. Сучасне економічне становище потребує від власників та фінансових менеджерів підприємств ефективного управління та контролю, своєчасного коригування структури капіталу підприємства, бо оптимальна структура капіталу дає змогу максимізувати прибуток, рентабельність, підвищити фінансову стійкість, показники ліквідності та платоспроможності [2].

Суб'єкти господарювання не завжди можуть повністю забезпечити себе власними фінансовими ресурсами, тому використовують залучені та позичені грошові кошти як елемент, що доповнює самофінансування [3].

Співвідношення власного та позикового капіталу є одним з головних чинників, що дає змогу максимізувати результати діяльності підприємства. Дуже часто на підприємствах обсяг залучених та позикових коштів значно перевищує обсяг власного капіталу, оскільки деяким підприємствам найбільш вигідно використовувати внутрішні джерела фінансування, а деяким – зовнішні.

Підприємство, яке використовує здебільшого власний капітал, має найвищу фінансову стійкість, але обмежує темпи свого розвитку та не використовує фінансові можливості приросту прибутку на вкладений капітал.

Використання ж позикового капіталу дає змогу істотно розширити обсяг господар-

ської діяльності підприємства, забезпечити більш ефективне використання власного капіталу, прискорити формування різноманітних цільових фінансових коштів та, як наслідок, підвищити ринкову вартість підприємства. Тому підприємствам дуже важливо знаходити ту «золоту середину» під час використання власного та позикового капіталу, за якої буде забезпечуватися найбільш ефективна пропорційність між коефіцієнтом фінансової рентабельності (рентабельності власного капіталу) та коефіцієнтом фінансової стійкості підприємства.

Оцінка фінансової стійкості передбачає аналіз факторів формування показників, які характеризують стабільність функціонування підприємств з точки зору забезпечення прибутковості діяльності. Тому під час оцінювання та планування фінансової стійкості підприємства доцільно використовувати такий інструмент, як управління запасом фінансової стійкості, що є різницею між досягнутою фактичною виручкою від реалізації та пороговою виручкою, тобто виручкою, що відповідає точці беззбитковості.

Запас фінансової стійкості характеризує рівень захищеності основної діяльності підприємства, який підприємство має нині та яким воно може скористатися в разі форс-мажорних обставин, а також розраховується як різниця між запланованим і беззбитковим обсягом реалізації товарів, робіт, послуг.

Запас фінансової стійкості характеризують поріг рентабельності; зона безпеки; показники операційного, фінансового та операційно-фінансового левериджу [4].

Порогом рентабельності називають безприбутковий обіг, через який підприємство має перейти, щоб вийти із зони збитків і перейти в зону прибуткової діяльності. Тобто це розмір виручки, яка дорівнює сукупним витратам підприємства. Оскільки підприємство починає отримувати прибуток після досягнення точки беззбитковості, то з цього моменту обсяг реалізації продукту (послуг) забезпечує підприємству фінансову стійкість, тому що продаж більше обсягу «точки беззбитковості» означає отримання прибутку, який є елементом самофінансування. Чим більше запас стійкості, тим надійніше становище підприємства на ринку, тим менше негативні наслідки, які матимуть для нього такі несприятливі тенденції, як зниження попиту на продукцію, зростання витрат діяльності. Досягнення обсягів беззбитковості необхідне для профілактики банкрутства, а продаж

більше «точки беззбитковості» забезпечує підприємству фінансову безпеку.

Зона безпеки характеризує величину можливого зниження обсягу продажів без ризику понести збитки. Зона безпеки аналізується за допомогою запасу міцності та коефіцієнта запасу міцності. Запас міцності (абсолютний показник) показує величину, на яку фактичний або запланований обсяг реалізації перевищує поріг рентабельності. Коефіцієнт запасу міцності (відносний показник) характеризує ризик нерентабельної роботи підприємства. Чим більше величина коефіцієнта запасу міцності, тим фінансово стійкіше підприємство, тим менше ризик збитковості [5].

Операційний леверидж є інструментом управління операційним прибутком, що заснований на вивченні співвідношення постійних і змінних витрат підприємства. Дія операційного левериджу виявляється в тому, що будь-яка зміна виручки від реалізації завжди веде до більш сильної зміни прибутку. Сила впливу показує, скільки відсотків зміни прибутку дає кожний відсоток зміни виручки, тобто показує, у скільки разів змінюється прибуток відносно зміни виручки.

Фінансовий леверидж є потенційною здатністю впливати на прибуток підприємства шляхом зміни структури та обсягів довгострокового капіталу. Рівень ефекту фінансового левериджу вказує на фінансовий ризик підприємства. Підвищення частки позикового капіталу в загальній сумі коштів приводить до зростання рівня фінансового левериджу та за інших рівних зусиль зменшує фінансову стійкість підприємства. Сила дії фінансового левериджу полягає в тому, що зміна прибутку до сплати відсотків та податків тягне зміну чистого прибутку [6].

Під час об'єднання операційного та фінансового левериджів відбувається двоетапне посилення зміни обсягів продажу, що приводить до ще більшої зміни чистого прибутку. Операційно-фінансовий леверидж полягає в чутливості чистого прибутку до зміни обсягів продажів та показує, на скільки відсотків зміниться чистий прибуток за умови зміни обсягів продажів.

Висновки з цього дослідження. Фінансова стійкість підприємства в умовах динамічних змін зовнішнього та внутрішнього середовища є необхідною умовою його успішної господарської діяльності [7].

Фінансові результати підприємства – це один з вагомих критеріїв, що впливає на запас його фінансової стійкості, оскільки

на основі збільшення прибутку підприємство має такий стан фінансових ресурсів, розподіл та використання яких забезпечує ефективну діяльність підприємства. Тобто підприємство, вільно маневруючи грошовими коштами, здатне шляхом ефективного їх використання забезпечити безперервний процес виробничо-торгівельної діяльності, а також витрати на його розширення й оновлення.

Саме тому діяльність підприємства має бути спрямована на забезпечення систематичного надходження та ефективного використання фінансових ресурсів, дотримання розрахункової та кредитної дисципліни, досягнення раціонального співвідношення власних та залучених коштів, а також досягнення певного рівня запасу фінансової стійкості підприємства з метою його ефективного функціонування.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання. URL: <http://buklib.net/books/23988>.
2. Момчев О.М. Вплив фінансових результатів на структуру власного капіталу підприємства. Ефективна економіка. 2015. № 4. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3979>.
3. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання. URL: http://bookss.co.ua/book_finansova-diyalnist-subyektiv-gospodaryuvannya_846/4.
4. Оцінка запасу фінансової стійкості. URL: <https://www.google.com.ua/search?q>.
5. Аналіз фінансової стійкості (стабільності) підприємства: навч. пос. URL: <http://pidruchniki.com/14420125/ekonomika>.
6. Основи фінансового менеджменту. URL: <http://pidruchniki.com/1066081852124/finans>.
7. Абрамова І.М. Управління запасом фінансової стійкості підприємства. URL: [http://zt.knteu.kiev.ua/files/2014/2\(73\)/uazt_2014_2_7.pdf](http://zt.knteu.kiev.ua/files/2014/2(73)/uazt_2014_2_7.pdf).

REFERENCES:

1. Finansova diialnist subiektiv hospodariuvannia // [Elektronnyi resurs] – Rezhym dostupu: <http://buklib.net/books/23988>.
2. Momchev O.M. Vplyv finansovykh rezultativ na strukturu vlasnoho kapitalu pidpriemstva [Momchev O.M.] Efektyvna ekonomika, № 4, 2015 // [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3979>.
3. Finansova diialnist subiektiv hospodariuvannia // [Elektronnyi resurs] – Rezhym dostupu: http://bookss.co.ua/book_finansova-diyalnist-subyektiv-gospodaryuvannya_846/4.
4. Otsinka zapasu finansovoi stiikosti // [Elektronnyi resurs] – Rezhym dostupu: <https://www.google.com.ua/search?q>.
5. Analiz finansovoi stiikosti (stabilnosti) pidpriemstva [tekst]: navch. pos. // [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <http://pidruchniki.com/14420125/ekonomika>.
6. Osnovy finansovoho menedzhmentu // [Elektronnyi resurs] – Rezhym dostupu: <http://pidruchniki.com/1066081852124/finans>.
7. Abramova I.M. Upravlinnia zapasom finansovoi stiikosti pidpriemstva [Tekst] / Abramova I.M. // [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: [http://zt.knteu.kiev.ua/files/2014/2\(73\)/uazt_2014_2_7.pdf](http://zt.knteu.kiev.ua/files/2014/2(73)/uazt_2014_2_7.pdf).